

XIX.

**Optegnelser
vedrørende Befolkningsstatistiken i ældre Tid.**

Ved *H. F. Rørdam.*

1.

Fødte og døde i Odense By og Herred 1689—94.

Præsternes aarlige Indberetninger om Fødsler og Dødsfald i deres Sogne synes først at skrive sig fra Slutningen af det 17de Aarhundrede. Ved at gennemgaa Fyns Bispearkiv har jeg i ethvert Tilfælde ikke fundet saadanne før den nævnte Tid. Men i deres Helhed ere de næppe nogensteds bevarede. Ellers vilde de nu have kunnet afgive et interessant statistisk Materiale til Bestemmelse af Folkemængden i Sognene paa en Tid, da almindeligt Mandtal ikke fandt Sted. Thi om end Dødsfaldene paa Grund af indtrufne Epidemier jevnlig stærkt variere, er Fødslernes Antal i det hele saa konstant, at man med temmelig Sikker-

hed derfra kan regne sig til Befolkningens Størrelse paa den Tid, som Indberetningerne omfatte.

Odense By og Herred udgjorde i ældre Tid kun 1 Provsti, idet Provsten i Odense By tillige var Provst i Odense Herred, der nu har en egen Provst. Til dette regnedes forhen Kjøng Sogn (i Baag Hrd.), der da var Annex til Vemming, medens samtidig Vissingbjerg Sogn (nu i Odense Hrd.) hørte til Baag Herreds Provsti. Herredet var altsaa omtrent af samme Omfang som nu — Odense By fraregnet — da Kjøng og Vissingbjerg begge forhen, som nu, hørte til Stiftets folkerigste Sogne.

Ved Betragtning af de Tal, som efterfølgende Lister indeholde, kommer man til det mærkelige Resultat, at Odense By i Slutningen af det 17de Aarhundrede kun havde henved 4000 Indbyggere, og det tilhørende Herred omtrent ligesaa mange; By og Land tilsammen — ialt 17 Sogne — altsaa ikke flere Beboere, end f. Ex. Kongens Lyngby Sogn f. T. har.

Det kunde maaske have været formaalstjenligt at sammenarbejde Listerne, men da de ere affattede paa noget forskjellig Maade, har jeg foretrukket at lade dem følge ganske saaledes, som de forefindes i Fyns Bispearkiv (Stiftets alm. Breve Nr. 208). For Aaret 1690 savnes Indberetning, med mindre det er den sidst anførte Liste, som dog af flere Grunde, bl. a. under Hensyn til Fødslernes lave Antal i Odense og den store Dødelighed sammesteds i Aaret 1693, formentlig bør henføres til 1694.

Sluttelig kan det bemærkes, at Indberetningerne gjælde for Kirkeaaaret, ikke for Kalenderaaaret.

a.

Rigtig Fortegnelse paa døde og fødte udi Othense Herred i det Aar 1689:

St. Knuds Sogn	fødte 92 ¹⁾	døde 67
Vor Frue	— 55 ²⁾	— 48

¹⁾ Deraf 9 uægte. ²⁾ Deraf 8 uægte.

St. Hans Sogn	fødde	35 ¹⁾	døde	26
Hialese	—	8	—	4
Sanderum	—	16 ²⁾	—	5
Brendkilde.....	—	4	—	2
Bellinge	—	2	—	2
Verninge	—	7	—	6
Kiøng	—	16	—	19
Tommerup	—	9	—	10
Brylle	—	5	—	6
Steenløse.....	—	9 ³⁾	—	8
Fangel.....	—	7	—	2
Korupe	—	8	—	4
Ubbrud	—	22	—	7
Paarup	—	16 ⁴⁾	—	11
Udi Hospitalet.....	—	„	—	3
		311	230	

L. Stoud.⁵⁾

b.

I Odense Herredt Ao. 1691.

St. Knuds Menighed....	fødte	72	døde	56
Vor Frue	—	44	—	27
St. Hans	—	25	—	17
Brendekild og Belling ..	—	9	—	7
Tommerup og Brylle ...	—	20	—	14
Dalum og Sanderum....	—	31	—	25
Korup og Ubrud.....	—	20	—	9

¹⁾ Deraf 6 uægte. ²⁾ Deraf 3 Rytterbørn. ³⁾ Deraf 1 uægte. ⁴⁾ Deraf 5 Rytterbørn og 2 uægte. (I de følgende Indberetninger savnes tilsvarende Oplysninger).

⁵⁾ Sognepræst ved S. Knuds Kirke og Provst i Odense By og Herred. Ifølge kgl. Befaling af 25. Apr. 1680 skulde Stiftsprovstiet fremtidig være forenet med S. Knuds Sognepræsteembede (Bloch. Den fynske Gejstligbeds Hist. I, 637); tidligere var Provstiet ikke bestemt knyttet til dette Præsteembede; saaledes var t. Ex. M. Jakob Jakobsen Wolf († 1635), Læsemester i Odense (siden Professor ved Gymnasiet) og Præst i Aasum, i mange Aar Provst i Odense By og Herred.

Hospitalet og Porup	fødte	12	døde	15
Wærning og Køng	—	24	—	23
Steenløs og Fangel	—	12	—	6
		269		199

L. Stoud.

c.

Fødte og døde i Odense Herred 1692.

St. Knuds Sogn	fødte	67	døde	48
Vor Frue	—	35	—	36
St. Hans	—	18	—	10
Hospitalet og Paarup . . .	—	12	—	15
Brendkilde og Bellinge . .	—	10	—	8
Verning og Kjæng	—	33	—	21
Dalum og Sanderum ¹⁾ . .	—	16	—	8
Stenløse og Fangel	—	13	—	14
Tommerup og Brylle . . .	—	14	—	9
Korup og Ubberud	—	16	—	18
		234		187

d.

Fødte og døde i Odense Herred i Aaret 1693.

St. Knud	fødte	64	døde	136
Vor Frue	—	21	—	58
St. Hans	—	17	—	18
Stenløse	—	7	—	6
Fangel	—	5	—	7
Dalum	—	4	—	4
Sanderum	—	16	—	20

¹⁾ Fra Præsten i Dalum (se K. S. 3. R. V, 189. D. biogr. Lex. XII, 625) findes følgende Indberetning:

Føede og Døede i	
Dalum og Sanderum Aar 1692	
Hialese	
Føede 2	Døede 2
Sanderum	
Føede 14	Døede 6
Deraff 7 Rytterbørn.	Deraff en Rytter.
I Christansdall	
den 30 Nov. 1692.	Jens Pederssøn.

Odense Hospital	fødte	, døde	5
Paarup	— 11	—	12
Korup	— 4	—	7
Ubberud	— 15	—	12
Brendekilde	— 6	—	3
Bellinge	— 4	—	13
Verninge og Kjæng	— 37	—	30
Tommerup og Brylle mangler.			
	211	324	

e.

Odense Herredt [1694].

St. Knuds Sogn	fødte	51 døde	60
Vor Frue	— 36	—	63
St. Hans	— 13	—	31
Hospitalet	— 1	—	4
Paarup	— 8	—	13
Dalum	— 12	—	6
Sanderum	— 18	—	10
Stenløse	— 8	—	6
Fangel	— 6	—	3
Tommerup	— 8	—	5
Brylle	— 7	—	4
Werning	— 15	—	12
Køng	— 14	—	13
Korup	— 9	—	7
Ubberud	— 17	—	6
Brendkild	— 3	—	4
Bellinge	— 10	—	3
	236	250	